

HÄRJEDALEN 14 februari

Kartlägger fäbodbrukets problem och behov - "Jag tror vi kan nå resultat"

För första gången gör Jordbruksverket en kartläggning av fäbodbrukarnas behov i Sverige. Ett nedslag görs i Härjedalen, där flera brukare och intresserade samlades i Hedeviken, för att bidra med sina erfarenheter.

– Det är väldigt viktigt med klara regler, säger Erik Daabach, lantbrukare i Hede.

Erik Daabach, en av flera intresserade som samlades i Hedeviken för att diskutera fåbodbruk och utmarksbete.

Bild: Mikael Andersson

Tillsammans med ett tiotal lantbrukare och andra intresserade fanns Erik Daabach på plats i Hedeviken häromveckan, för att diskutera förutsättningarna för fåbodbruk och så kallat utmarksbete i Härjedalen och Sverige.

Själv har han runt 100 köttdjur på utmarksbete över somrarna, kossorna går och betar i skogen, de äter näringsriktig mat och håller landskapet öppet.

Eric Daabach är inte ensam, det finns ett 90-tal fåbodbrukare bara i Jämtland/Härjedalen. En del av dem bedriver mer traditionellt fåbodbruk, med mjökkor och getter, osttillverkning och kanske turismverksamhet, medan andra har köttdjur på bete i gamla fåboddar och på utmarker över sommaren. Ett sätt att spara betet "nere i byn" och hålla liv i traditionerna.

Bara det att Jordbruksverket inte vet särskilt mycket om vilka behov som finns och vilka problem fåbodbrukare stöter på.

– Man har insett helt enkelt att man inte kan så mycket om fåbodbruket, säger Malin Johansson som driver fåbod i Östra Arodalen utanför Börtnan.

Tillsammans med entreprenören och näringslivsutvecklaren Pierre Adolfssen reser hon runt för Jordbruksverkets räkning och håller flera workshopar om fåbodbruk. Syftet är att ta in mer kunskap om vilken utvecklingspotential som finns inom fåbodbruk och utmarksbete, och även kartlägga behov.

–Det här är en kulturyttring, om den försvinner försvinner väldigt mycket. Det är något som vi haft men som också kommer att fortsätta, men kanske i nyare form, säger Malin Johansson.

Eric och Paula Daabachs kor på väg hem till Hede efter sommarens utmarksbete.

Eric och Paula Daabachs kor på väg hem till Hede efter sommarens utmarksbete.

Bild: Privat/Paula Daabach

Brist på tydlighet och kontinuitet i förvaltningen och lagar som är anpassade för stordrift i lantbruket, men som tillämpas på småskaliga fåboddar där man använder

sig av 1800-tals teknik i livsmedelsproduktion - det är några av de problem som fäbodbrukare stöter på.

– Samtidigt är det ju det här folk vill ha i dag. Pendeln har egentligen slagit över, från stordrift till småskalighet, närproducerat och kvalitet. Fäbodbruket uppfyller alla de här kriterierna och lite till. Tyvärr stämmer de regler som finns dåligt med verkligheten för de här brukarna, säger Pierre Adolfsson.

Det är en beskrivning som Erik Daabach håller med om.

– Klara regler och klara lagar så att man vet vad som gäller, annars är det omöjligt att till exempel lämna över verksamheten till nästa generation. Som det är nu vet man inte vad som gäller nästa år. Ett exempel är att Jordbruksverket helt plötsligt kan ändra betesperioderna. Där har man gjort en budget för året och så ändra förutsättningarna, det håller inte.

Han lyfter även fram rovdjursfrågan och betesrätten som två exempel där det måste bli bättre och tydligare regler.

– Betesrätten gäller, men varken privatpersoner eller myndigheter har klart för sig hur det fungerar. Men bygger man ett fritidshus på en fäbodvall eller ett utmarksbetesområde, och det kommer en ko och skiter på gården, då får man finna sig i det, säger Erik Daabach.

Malin Johansson och Pierre Adolfsson håller totalt fem workshoppar runt om i de län där fäbodbruket fortfarande är som mest levande, Jämtland/Härjedalen, Dalarna, Gävleborg och Värmland. De har också gjort en enkät som fäbodbrukare fått svara på och arbetet ska resultera i en rapport som presenteras för Jordbruksverket senare.

– Det är ju Jordbruksverket som ligger bakom det här och vill kartlägga våra behov. Jag tror vi kan nå resultat nu, säger Erik Daabach, lantbrukare i Hede.

Malin Johansson och Pierre Adolfsson håller i workshopparna på uppdrag av Jordbruksverket.

Malin Johansson och Pierre Adolfsson håller i workshopparna på uppdrag av Jordbruksverket.

Bild: Mikael Andersson

Mikael Andersson

0680-553 93

mikael.andersson@mittmedia.se

